Barnet på 3 år

Sociale kompetencer

Barnet øver sig i sociale kompetencer, når det kommunikerer og færdes i et samspil med andre, og det øger hele tiden sine evner til at samarbejde, lege og håndtere de sociale spilleregler.

Barnet opbygger og styrker sine sociale kompetencer i samspil med andre, når det udforsker fællesskabet. Barnet tilegner sig spilleregler for samvær, lege og aktiviteter og er selv med til at skabe reglerne som en del af samværet.

I venskaber mærker barnet, hvad det betyder at være sammen med andre, og barnet lærer at tage et socialt ansvar.

For at gøre sig forståelig i sociale sammenhænge benytter barnet sig både af kropssprog og det talte sprog. Identitet og sociale kompetencer bliver skabt, når barnet er i sociale sammenhænge, hvor det kan spejle sig, efterligne andre og modtage og give respons i forholdet til andre mennesker.

Pædagogiske læringsmål **Målet er, at barnet udvikler kompetence til:**	**Kan ikke endnu**	**Kan med hjælp**	**Kan næsten selv**	**Kan**	**Indikatorer** **Målene kan registreres på flere måder, blandt andet ved, at barnet...**
at etablere venskaber	☐	☐	☐	☐	• smiler ved synet af bestemte børn • spørger bestemte børn, om de vil deltage • hjælper, opsøger, roser, efterligner, trøster og taler om bestemte børn gentagne gange
at indgå i fællesskabets sociale spilleregler	☐	☐	☐	☐	• udtrykker ønske om at være med i fællesskabet på trods af uenigheder • overholder aftaler og regler i adfærd, leg og spil • fortæller andre, hvad de må og ikke må
at kommunikere med følelser	☐	☐	☐	☐	• fortæller, morer sig og udtrykker sin ked-af-det-hed, vrede eller angst med tale- og kropssprog • giver respons på ængstelse og glæde • Viser insisterende, hvad det har lyst til

Sproglig udvikling

Et veludviklet sprog er en vigtig forudsætning for hele barnets udvikling. Når barnet kommunikerer med lyd, mimik og ord, er det typisk i kontakt med andre, og det gør sproget til en vigtig del af de sociale kompetencer.

Sproget styrker barnets evne til at tænke abstrakt. Barnet tænker og regulerer sin adfærd ved hjælp af sprog og udvikler et bevidst forhold til sin omverden.

Sproget er med til at sætte viden i system og medvirker samtidig til at skabe grundlag for erkendelser og overvejelser.

Udgangspunktet for det meningsfulde sprog er til stede, når barnet er så bevidst om et emne eller en genstand, at barnet også kan bruge det i situationer, hvor fx genstanden er uden for synsvidde.

Pædagogiske læringsmål **Målet er, at barnet udvikler kompetence til:**	**Kan ikke endnu**	**Kan med hjælp**	**Kan næsten selv**	**Kan**	**Indikatorer** **Målene kan registreres på flere måder, blandt andet ved, at barnet...**
at etablere sproglig kontakt	☐	☐	☐	☐	• søger øjenkontakt og siger noget • tager initiativ til at snakke med andre • snakker til andre for at så dem til at se eller høre noget bestemt
at kommunikere med sin omverden	☐	☐	☐	☐	• anvender og leger med lyde, ord og remser i samvær med andre • giver respons på det, som andre siger og gør • fortæller om sine oplevelser
at forstå sprogets regler	☐	☐	☐	☐	• siger korte, ens, siger sætninger med mindst 3 - 4 ord • skriver sit 'navn' – leger, at det skriver • bruger sproglig korrekte endelser

Kulturelle udtryk og værdier

Børns egen kultur er udtryk, der hører sammen med øjeblikket, fx rytmisk lyd, pjat, plagerier, gangarter, mimik og andre kropslige udtryk. Udtrykkene kan også være lege, fortællinger, sange, tegninger, rim, remser, gåder og vittigheder.

Børn skaber ofte deres særlige kulturelle udtryk som en del af deres fællesskaber. De leger med lyde og bevægelser på forskellige måder og tager forskellige medier og fysiske steder i brug på egne betingelser.

Børn hjælper også hinanden med at besvare spørgsmål som fx 'Hvordan er man venner og uvenner?' eller 'Hvad er rigtigt og forkert?'. De lærer af hinanden og videregiver hinandens erfaringer og kompetencer.

Når børn møder voksenkulturen, dens udtryksformer og dens æstetik, bliver deres egne erfaringer udfordret, så børnene inspireres og inddrages i samfundets kulturelle fællesskaber.

Pædagogiske læringsmål **Målet er, at barnet udvikler kompetence til:**	**Kan ikke endnu**	**Kan med hjælp**	**Kan næsten selv**	**Kan**	**Indikatorer** **Målene kan registreres på flere måder, blandt andet ved, at barnet...**
at være kreativ	☐	☐	☐	☐	• eksperimenterer med materialer • finder på nye og anderledes måder at lege, danske, synge og tegne på • undersøger det, som er anderledes
at være opmærksom på egen kultur	☐	☐	☐	☐	• leger med oplevelser fra de nære omgivelser • klæger sig ud og leger at være en anden • kigger fokuseret på andres påklædning, sprog og adfærd
at deltage i kulturelle fællesskaber	☐	☐	☐	☐	• er aktiv med krop og sprog i dramalege • udvikler og fastholder regler sammen med andre i leg og spil • deltager i sanglege og sange med mimik og fagter

Alsidig personlig udvikling

Barnet er på vej til at udvikle en begyndende identitet: 'Hvem er jeg – og hvad kan jeg?'. Det undersøger nysgerrigt, hvad der sker omkring det, og viser, at det vil ses som det menneske, det er.

Barnets kompetencer aflæses som træk i personligheden og ses, når barnet bruger sin intuition, og handler i forskellige sammenhænge.

Barnets alsidige personlige udvikling er en dannelsesproces, hvor det afprøver og udvikler sin identitet, mens det øver sig i at forstå sig selv. Barnet søger anerkendelse, spejler sig og tester sig selv ved at tilkendegive, hvad det kan lide og ikke kan lide. Barnet mærker, hvad det selv har lyst til, hvad det har godt af og passer på sig selv ved at sætte grænser.

Pædagogiske læringsmål **Målet er, at barnet udvikler kompetence til:**	**Kan ikke endnu**	**Kan med hjælp**	**Kan næsten selv**	**Kan**	**Indikatorer** **Målene kan registreres på flere måder, blandt andet ved, at barnet...**
at have indlevelse i andre	☐	☐	☐	☐	• smiler, når andre smiler • trøster dem, som er kede af det og smiler, når andre er glade • kalder på andre, for at de kan se, høre eller være med
at handle selvstændigt	☐	☐	☐	☐	• uopfordret spørger til andre • uopfordret udtrykker, hvad det vil og kan • uopfordret hjælper og støtter andre
at være psykisk robust	☐	☐	☐	☐	• bevæger sig fra noget kendt til noget ukendt • viser med krop og sprog, hvad det vil • kan trøstes og falde til ro

Krop og bevægelse

Kroppen er et meget komplekst system, og kroppens motorik og sanser gør det muligt for barnet at tilegne sig erfaring, viden og kommunikation. De følelsesmæssige og erkendelsesmæssige processer udvikles, når barnet er virksomt med sanser og motorik. Dermed skabes grudlaget for at være sund og robust.

Gennem aktivitet og sanser får barnet erfaringer og viden, som danner fundament for både læring og udvikling.

Barnet lærer og udvikler sig i særlig grad på det motoriske og på det sanse- og bevægelsesmæssige område, når det er fysisk aktivt og opmærksomt øver sig i at koordinere sine bevægelser.

Pædagogiske læringsmål **Målet er, at barnet udvikler kompetence til:**	**Kan ikke endnu**	**Kan med hjælp**	**Kan næsten selv**	**Kan**	**Indikatorer** **Målene kan registreres på flere måder, blandt andet ved, at barnet...**
at være selvhjulpen i hverdagen	☐	☐	☐	☐	• klarer af- og påklædning • vasker hænder og hjælper med at børste tænder • tager initiativ til at gå på toilet
at være kropsbevidst	☐	☐	☐	☐	• bevæger kroppen i overensstemmelse med konkrete udfordringer • er stille for at koncentrere sig om at benytte sanserne • efterligner andres bevægelser med kroppen
at være rutineret med sine grundbevægelser	☐	☐	☐	☐	• går, løber, hopper, kravler, slår kolbøtter, kaster, griber sikkert • balancerer på et ben og skifter mellem højre og venstre ben • cykler, løber eller går over en længere distance uden at give op

Natur og naturfænomener

Barnets oplevelser og undersøgelser i naturen er domineret af leg, kropslighed og sanselighed. Når barnet observerer og eksperimenterer i naturen får det nogle afgørende eksistentielle erfaringer om liv og død, og det får indsigt i menneskets afhængighed af naturen og dens skrøbelighed.

Når barnet mærker de skiftende årstider og ser på dyr og planter, oplever barnet, hvordan naturen og dens cyklus fungerer.

Ved at sanse og at være i naturen erfarer barnet naturens storhed, og hvordan naturen opretholder sig selv. Disse oplevelser skaber grundlag for barnets udvikling af æstetiske kompetencer.

Pædagogiske læringsmål **Målet er, at barnet udvikler kompetence til:**	**Kan ikke endnu**	**Kan med hjælp**	**Kan næsten selv**	**Kan**	**Indikatorer** **Målene kan registreres på flere måder, blandt andet ved, at barnet...**
at have glæde ved oplevelser i naturen	☐	☐	☐	☐	• løber, hopper, ler og snakker i og om naturen • udtrykker begejstring ved at se dyrespor og bosteder for dyr • bygger og leger med naturmaterialer
at have kendskab til dyr, planter og materialer i naturen	☐	☐	☐	☐	• kigger i bøger om dyr og planter og snakker om, hvad det ser • viser med sin adfærd respekt for dyr og planter • sætter navne eller begreber på nogle dyr, planter og naturfænomener
at være nysgerrig over for naturen og dens fænomener	☐	☐	☐	☐	• flytter ting i naturen og iagttager dyr og deres adfærd • spørger til regn, sne, ild, sol, måne og stjerner • spørge til dyrenes boliger og til, hvad de spiser